

РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНІХ КЕЙСІВ ІЗ ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ВИРОБНИЦТВІ

Оксана Лапа,

*старший науковий співробітник лабораторії технологій професійного навчання
Інституту професійної освіти НАПН України,
м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-0964-7674>*

Анотація. У статті висвітлено приклади розроблення освітніх кейсів у процес підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Запровадження освітніх кейсів у навчальний процес сприятиме засвоєнню сучасних європейських стандартів безпеки праці на виробництві, формуватиме здорове середовище українського бізнесу усіх форм власності.

Ключові слова: освітні кейси, здобувачі освіти, майбутні кваліфіковані робітники, охорона праці.

DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL CASES ON OBSERVING THE REQUIREMENTS OF LABOR PROTECTION IN PRODUCTION

Oksana Lapa,

*senior scientific specialist of the laboratory of professional science technology
of the Institute of Vocational Education of NAES of Ukraine,
Kyiv, Ukraine.*

Abstract. The article offers examples of the development of educational cases in the process of training future skilled workers. The introduction of educational cases into the educational process will contribute to the assimilation of modern European labor safety standards, will form a healthy environment for Ukrainian business of all forms of ownership.

Keywords: educational cases, education seekers, future skilled workers, labor protection.

Складні умови ведення війни проти російських загарбників роблять необхідним розвиток важливих якостей майбутнього фахівця, серед яких зазначимо професійну мобільність у процесі нестабільної трудової діяльності; високий рівень мотивації; індивідуальний підхід до виробничих ситуацій тощо. Освітньо-кваліфікаційна характеристика більшості робітничих професій передбачає розвиток як спеціальних професійних, так і загальнопрофесійних знань, умінь і навичок.

Найважливішими серед загальнопрофесійних знань є: дотримання норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт; ефективна і раціональна організація праці на робочому місці; знання і виконання вимог нормативних актів про охорону праці і довкілля [4].

На території України, незважаючи на бойові дії, небезпеку, ризики для збереження життя і матеріальних цінностей, продовжили працювати тисячі закладів громадського харчування, робота яких полягає у задоволенні базових потреби цивільного населення і військовослужбовців.

Із початку широкомасштабних військових дій головним напрямком діяльності Державна служба праці України стало надання допомоги та консультування фахівців з метою успішної організації виробництва і послуг під час воєнного стану.

Для створення максимально зрозумілих умов держава передбачила зміну трудових норм. Одним з перших воєнних законів, які регулюють трудові відносини став Закон України № 2136-IX «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 року [2]. Таким чином був унормований розвиток економіки нашої країни в стані війни.

Діяльність підприємств під час воєнного стану значно спростила постанова Кабінету Міністрів України № 59 «Про внесення змін до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» від 20 січня 2023 року [3]. Активне впровадження електронного документообігу в умовах війни сприяло зниженню навантаження на суб'єктів господарювання, спростило прийняття актуальних рішень в умовах військового стану.

Ураховуючи нові суспільні реалії, вважаємо за доцільне розроблення прикладів освітніх кейсів з дотримання та виконання вимог охорони праці, які доцільно застосовувати в навчанні майбутніх кваліфікованих робітників [1].

Для створення коротких ситуативних кейсів при викладанні теми «Правові та організаційні основи охорони праці» предмету «Охорона праці» доцільно об'єднувати студентів у невеликі групи. Кожна група обговорює приклад конкретну ситуацію трудових відносин, яка розміщена на сайті Державної служби з питань праці у розділі «Реальні історії вирішення проблемних питань» [5]. Основною метою таких кейсів є аналіз конфліктних ситуацій, що виникли у закладах харчування, і шляхів їх вирішення згідно українського трудового законодавства.

Завданнями кейсу є:

- навчити здобувачів освіти комплексному аналізу конфліктних ситуацій, які виникають у виробничих відносинах;
- сформувати навички застосовування отриманих теоретичних знань у практичних виробничих ситуаціях, пов'язаних з питаннями охорони праці;
- розвивати комунікативні, організаторські здібності здобувачів освіти.

Наведемо приклад реалізації короткого ситуативного кейсу по темі «Правові та організаційні основи охорони праці» предмету «Охорона праці». Реалізація передбачає такі етапи роботи.

1. Оголошення загальної теми ситуативних кейсів і завдань роботи при виконанні кейсу
 2. Розподіл здобувачів освіти студентської групи на підгрупи по 3-4 особи.
 3. Розподіл конкретних виробничих ситуацій між підгрупами.
 4. Ознайомлення здобувачів кожної з підгруп з текстом ситуативного кейсу.
 5. Обговорення шляхів вирішення ситуацій, які запропонував і обґрунтував фахівець з охорони праці у конкретному кейсі.
 6. Формування власних пропозицій щодо вирішення запропонованої ситуації.
 7. Наведення прикладів аналогічних випадків, розглянутих у конкретному кейсі.
- Надалі кожна підгрупа презентує власний кейс перед студентською групою за планом:
1. Короткий зміст кейсу.
 2. Обрані шляхи вирішення виробничої ситуації та їх аргументація.

3. Власне бачення вирішення виробничої ситуації.
4. Приклади аналогічних ситуацій.
5. Висновки по кейсу.

Після проведення презентацій усіх підгруп викладач підбиває підсумки і проводить групове/індивідуальне оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти [5].

При обговоренні кейсових ситуацій зазначимо необхідність акценту на європейський вектор розвитку українських законів з охорони праці, яким передбачено організацію системи безпеки й здоров'я працівників за проактивним принципом запобіжних дій. Передбачається зміна об'єкт впливу державної політики організації виробництва товарів і послуг з безпеки праці/охорони праці на безпеку працівника. Основним завданням державної політики організації праці у найближчий період розвитку є встановлення вимог не до процесу організації безпеки, а до результату процесу – усунення або мінімізацію ризиків для здоров'я і життя працівника. Проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за порушення вимог законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі» передбачає не тільки оновлення механізмів відповідальності роботодавців і працівників у сфері охорони праці, але й адаптацію і оновлення вищезгаданих механізмів до формування системи управління безпекою праці та здоров'я працівників [3].

Підсумовуючи, зазначимо, що запровадження освітніх кейсів у процес навчання майбутніх кваліфікованих робітників сприятиме засвоєнню сучасних європейських стандартів безпеки праці та здоров'я, формуватиме здорове середовище українського бізнесу усіх форм власності.

Список посилань

Гайдук, О.В. Дрозіч, І.А., Каленський, А.А. and Лапа, О.В. (2023) *Збірник освітніх кейсів із фізіології харчування та безпеки праці кухарів: практичний посібник*. Інститут професійної освіти НАПН України, м. Київ, Україна. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/738562/>

Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану». (2022). № 2136-IX. 15.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>

Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві». (2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/59-2023-%D0%BF#Text>

Радкевич, В. О., Бородієнко, О. В., Лапа, О. В., Зуєва, А., Гуменна, Л., & Остапенко, А. (2021). Професійна (професійно-технічна) освіта України: початок XXI століття: Енциклопедичне видання.

Реальні історії вирішення проблемних питань (2023). Державної служби України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/category/realni-istorii-vyrishennia-problemnykh-pytan/>